

formed in forums and discussion platforms. In the context of professionalism, complexes of business and imitation games, industrial applications are offered.

Key words: maritime education, innovative approaches, simulation training, safe navigation, social communications, international integration.

Дата надходження статті: «25» квітня 2019 р.

УДК 378.091.26:811.111

Грицик Н. В.*

МОНІТОРИНГ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Статтю присвячено теоретичному обґрунтуванню необхідності моніторингу іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей у закладах вищої освіти України. У зв'язку з тим, що якісна підготовка майбутнього вчителя набуває першорядного значення в умовах інтеграції України до європейської й світової спільноти, невід'ємним компонентом професійної підготовки є оволодіння професійно орієнтованим іншомовним спілкуванням. Актуальність дослідження проблеми моніторингу іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей у закладах вищої освіти України обумовлена нагальною потребою в покращенні якості професійної підготовки майбутніх фахівців та кардинальними змінами, що відбуваються в суспільстві. Досягнення цих цілей на сьогодні неможливе без інформатизації освіти, що впливає на цілі, зміст, методи, засоби, організаційні форми навчання, а також вимагає принципової модернізації інструментарію для контролю та оцінювання якості володіння ІМ майбутніми педагогами. Теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив установити, що питання створення та організації системи моніторингу іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей у ЗВО не було предметом вивчення науковців і потребує подальшого дослідження. У статті розглянуто проблему використання інноваційних технологій контролю й оцінювання знань з іноземної мови в майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей у закладах вищої освіти України. Упровадження інноваційних технологій у навчальний процес у закладах вищої освіти України є ознакою сучасного освітнього процесу. Автор статті окреслив перспективу подальших досліджень, а саме: в аналізі новітніх досягнень світової педагогіки щодо впровадження інноваційних засобів контролю процесу та результату навчання, форм і ролі електронного оцінювання в процесі іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей у закладах вищої освіти України.

Ключові слова: іноземна мова, моніторинг, іншомовна підготовка, професійно орієнтоване іншомовне спілкування, учителі нефілологічних спеціальностей, заклади вищої освіти України, моніторинг іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей.

У процесі розбудови сучасного демократичного суспільства помітно розширюються функції вчителя, зростає їхня роль в освітньо-виховній діяльності. У міжнародних правових актах, документах міжнародних організацій глобального характеру (ЮНЕСКО, Ради Європи, Організації міжнародного співробітництва і розвитку, Міжнародної організації праці тощо) учителі ХХІ століття проголошуються носіями суспільних змін.

Якісна підготовка майбутнього вчителя набуває першорядного значення в умовах інтеграції України до європейської і світової спільноти, розширення ділових, професійних і культурних зв'язків нашої держави зі зарубіжними країнами, тому нове

*© Грицик Н. В.

призначення вітчизняної системи педагогічної вищої освіти забезпечення високоякісної підготовки фахівців, невід’ємним компонентом якої є оволодіння професійно орієнтованим іншомовним спілкуванням.

Досягнення цих цілей на сьогодні неможливе без інформатизації освіти, що впливає на цілі, зміст, методи, засоби, організаційні форми навчання, а також вимагає принципової модернізації інструментарію для контролю та оцінювання якості володіння ІМ майбутніми педагогами.

Оволодіння ІМ стало складовою професійної компетентності сучасного вчителя. На це спрямовують численні документи Ради Європи та Європейського Союзу, які усіляко сприяють освіті без кордонів, взаємному визнанню країнами дипломів інших країн Європи, мобільності робочих кадрів, освіті протягом життя.

Водночас попри численні заходи із сприяння вивчення ІМ, велику кількість навчальних ресурсів, науково-методичних праць щодо різних методів та і підходів до навчання, оцінювання видів мовленнєвої діяльності на різних етапах оволодіння мовою відіграє ключову роль.

В умовах реформи вищої освіти в Україні все більшого значення набуває вивчення, критичний аналіз й адаптоване застосування європейських систем стандартизації та оцінювання рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності. Наразі Радою Європи розроблено та успішно впроваджуються країнами-учасниками два основні документи ЄС, які містять загальні критерії та необхідні вихідні дані щодо організації, спрямування, оптимізації й оцінювання процесу навчання ІМ, а саме: «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: навчання, викладання, оцінювання» (The Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching and assessment (надалі - ЗЄР)) і «Європейське мовне портфоліо» (The European Language Portfolio (надалі - ЄМП)), якими також керуються під час навчання й оцінювання рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності у ЗВО України [2]. Однак навчання ІМ майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей передбачає також набуття іншомовної комунікативної компетентності в професійному полі, що є об’єктом підсумкового контролю. Відтак постають питання не лише якості навчання та володіння мовою, але й оцінювання [10].

Не випадково основною метою Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, останніх проектів освітніх програм: Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 р., Концепції розвитку освіти в Україні на період 2015–2025 років, – визначається підвищення якісного рівня освіти, її конкурентоспроможності як умови інноваційного сталого розвитку суспільства, економіки, кожного громадянина України. Реалізація пріоритетного напрямку розвитку освіти пов’язана з вирішенням низки завдань, серед яких постає й модернізація системи управління освітою на засадах інноваційних стратегій, у т.ч. освітнього моніторингу [3; 5; 8].

Усвідомлення освітянами важливості створення та функціонування Національної системи моніторингу якості освіти України (НСМЯО) сприяло розробленню відповідної Концепції. У документі зазначається, що НСМЯО є важливою умовою вдосконалення системи освіти на компетентнісних засадах, становлення громадсько-державної моделі управління освітою, забезпечення цілісного й інноваційного розвитку системи освіти в умовах децентралізації управління й розвитку автономії навчальних закладів [4].

Проблемі контролю присвячено низку наукових праць у вітчизняній та зарубіжній методиках. Аналіз педагогічних джерел свідчить, що різноманітні аспекти питання контролю й оцінювання якості знань студентів ЗВО з ІМ перебуває в центрі уваги багатьох науковців, що зумовлено збільшенням попиту на фахівців різних галузей, які володіють ІМ.

Зокрема, було досліджено процес формування та перевірки складових мовної компетентності (Е. Іванова, І. Курдюмова, Н. Красюк, Ю. Головач, Н. Саєнко, Л. Ашкінова, В. Голубець, В. Осідак, В. Овчаренко, О. Олейнікова, В. Панченко);

компонентів мовленнєвої компетентності (І. Кошман, О. Куніна, Л. Долгова, Е. Тихомирова, О. Петренко, О. Кміть, О. Молокович, М. Мітіна, О. Парнюгін, С. Шукліна, Д. Телешев, О. Українська, К. Заруцька, Т. Король); комунікативної компетентності в цілому (К. Гром, Н. Гутарева, І. Денисова).

Зокрема, проблему розробки тестів та їх застосування в практиці навчання іноземних мов досліджували Л. Банкевич, В. Коккота, О. Петрашук, Л. Бечмен, Дж. Кларк, Г. Фулчер та ін. Аналіз методів контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів з ІМ здійснено в роботах Ю. Головач, І. Зварич, В. Лубеннікової, Л. Мільруд.

Зарубіжні дослідники різних країн та часів по-різному підходили до ролі оцінювання рівня оволодіння ІМ. Американські спеціалісти Дж. Арендт, Д. Ланге та Р. Уейкфілд проаналізували стан навчання ІМ й оволодіння ними у вищій освіті та запропонували шляхи підвищення вимог до усіх видів мовленнєвої діяльності. Х. Бірнес розробив рекомендації щодо оцінювання рівня володіння ІМ в системі АСТFL Шведські вчені Дж. Ніксон, М. Фапк та американські вчені Д. Брінтон, М. Сноу різнобічно опрацювали шляхи запровадження, здійснення та оцінювання інтегрованого навчання ІМ та немовних спеціальних предметів у вищій школі. Їхні дослідження засвідчують, що попри існування великої кількості міжнародних тестів вони не дають достатньої картини про справжній рівень володіння професійною іншомовною комунікативною компетентністю (ПІКК) студента [11].

Однак, незважаючи на численні дослідження в цій галузі, достатню теоретичну базу в межах нашого наукового пошуку, питання створення та організації системи моніторингу іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей у ЗВО не було предметом вивчення науковців. Мета статті – обґрунтувати значення моніторингу іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей у закладах вищої освіти України.

У зв'язку з поширенням міжнародних контактів, професійного співробітництва, інтернаціональної співпраці виникає гостра потреба в новому поколінні педагогів із широкою міждисциплінарною освітою й здатністю працювати на міжнародному рівні. Отже, вітчизняна система педагогічна освіти повинна, передусім, зосередити свої зусилля на підготовці таких учителів, які посядуть належне місце в міжнародному розподілі праці, де конкурентоспроможним може уважатися лише той спеціаліст, хто має високу іншомовну підготовку. Підвищення уваги до проблеми вивчення мов на всіх рівнях підтверджується Національною доктриною розвитку освіти, у якій наголошується на створенні спільного мовного простору з метою підготовки молоді до практичного використання ІМ в професійній діяльності та міжнародному спілкуванні.

Крім того, однією з найважливіших умов інтеграції України у світовий освітній простір є її відповідність європейським освітнім стандартам, згідно з якими фахівець сучасного ринку праці має володіти ІМ за професійним спрямуванням на рівні компетентного користувача, тобто незалежного комуніканта ефективного функціонування в професійному середовищі за визначенням Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти.

З максимальною інтенсивністю глобалізація проявляється в усіх професійних галузях, оскільки за останні роки помітно збільшилися контакти українських фахівців з іноземними колегами, студентами, викладачами, що викликає необхідність підвищення уваги до професійної іншомовної підготовки компетентних фахівців. Ця вимога також зумовлена високою рухливістю робочої сили в цій сфері. Сучасні спеціалісти легко змінюють робочі місця, вільно перетинаючи кордони між країнами як реально, так і віртуально.

Для успішного розв'язання завдань контролю професійної іншомовної підготовки, висунутих розробленою на основі Рекомендацій Ради Європи Програмою з англійської

мови для професійного спілкування (АМПС), де професійне спілкування розуміється значно ширше, ніж комунікація з фахових тем, необхідно оновлення засобів моніторингу професійної іншомовної професійної підготовки майбутніх компетентних учителів, розробка новітніх систем оцінювання основаних на застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій, які б відповідали вимогам інформаційного суспільства [7].

Однак вивчення теоретичних джерел і досвіду роботи ЗВО, знайомство з традиційними й інноваційними підходами моніторингу іншомовної підготовки в контексті професійної підготовки майбутніх вчителів нефілологічних спеціальностей у ЗВО, аналітичний огляд методичних розробок засвідчують, що викладачі використовують переважно застрілі традиційні форми, методи, засоби оцінювання та зовсім не приділяють уваги інформаційно-комунікаційним технологіям, не вистачає нових комп'ютерноорієнтованих засобів моніторингу іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей у ЗВО.

Н. Нікітіна стверджує, що комп'ютерні технології сприймаються з набагато більшим інтересом і позитивом, ніж підручники та посібники. Технологічні новинки допомагають активізувати самомотивацію студентів, їхнє креативне мислення, самостійність і прагнення до всебічного засвоєння інформації, стимулювати допитливість та інтерес до наукової діяльності [6].

Упровадження новітніх електронних технологій у процес оцінювання знань є принципово важливим, оскільки має низку переваг над традиційними формами й методами перевірки знань студента. Стандартна система ECTS є дещо суб'єктивно-орієнтованою, адже низка чинників (відвідуваність, зовнішній вигляд, поведінка, особисті переконання студента) можуть мати вплив на викладача, зокрема на його рішення щодо оцінювання. Також не існує критеріїв, за якими визначається бал, а отже, викладач на свій розсуд пропонує оцінку за виконані завдання, що є не зовсім об'єктивним. Оцінювання навчально-пізнавальної діяльності студентів повинно відбуватися за чітко визначеними критеріями. Критерії оцінювання – це реальні, точно обрані ознаки, величини, які виступають вимірниками об'єктів оцінювання [1; 9].

Таким чином, необхідність розробки системи моніторингу іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей у ЗВО є актуальною й визначається наявністю суперечностей :

- між соціальним попитом щодо іншомовної підготовки висококваліфікованих кадрів і суб'єктивно існуючим рівнем володіння іноземною мовою випускниками ЗВО;
- між рівнем вимог до контролю іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців й усталеністю традиційних методів і засобів моніторингу освітнього процесу у ЗВО;
- між необхідністю оновлення інструментарію моніторингу іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей у ЗВО, нагальною потребою в технологізації цього процесу й сучасним станом вивчення ІМ за професійним спрямуванням;
- між можливостями інформаційно-комунікаційних технологій щодо вивчення ІМ та відсутністю засобів перевірки оцінки та контролю, розроблених на основі нових способів комунікації й соціальних сервісів;
- необхідністю теоретичного обґрунтування концептуальних засад створення системи моніторингу іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей у ЗВО та недостатньою розробленістю цього питання в педагогічній науці.

Отже, теоретичне обґрунтування означеної проблеми існує, хоча і не охоплює всіх аспектів, тому, не заперечуючи значущості теоретичних та практичних досліджень з моніторингу іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей у закладах вищої освіти України. Означений аспект професійної

підготовки не отримав належного застосування в освітній практиці ЗВО й потребує подальшої розробки теоретико-методологічних основ, та принципів, показників, критеріїв, рівнів сформованості іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей у ЗВО України та експериментально перевірити ефективність системи моніторингу іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей у ЗВО.

Література:

1. Волканова В. Тезаурус (госарій) тестування. Порадник методиста *Директор школи*. 2008. № 11. С. 26–34.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
3. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років. URL: <http://www.education-ua.org/ua...ukrajini-na-period-2015-2025...>
4. Концепція створення та функціонування Національної системи моніторингу якості освіти України (за структурою КМУ). URL: http://www.iitzo.gov.ua/.../130320-ENQAS_Ukraine_za_st.
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <http://www.president.gov.ua/ru/documents/15828.html>.
6. Нікітіна Н. С. Використання мультимедійних засобів у викладанні іноземної мови професійного спрямування у вищій школі. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1096>
7. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект / Колектив авт.: С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей та ін.; Київ. держ.лінгв. ун-т. К.: Британська Рада, 2001. 245 с.
8. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020. Проект робочої групи під керівництвом МОН України. URL: http://www.mon.gov.ua/img/zstored/files/HE%20Reforms%20Strategy%2011_11_2014.pdf.
9. Critical Issue: Using Technology to Improve Student Achievement. URL: <http://www.ncrel.org/sdrs/areas/issues/methods/technlgy/te800.htm#reference>.
10. Grytsyk Nadiia Implementing European Standarts in the ESP Curriculum for Students of Non-Linguistic Specialities in Ukrainian Universities. *Edvanded Education*. 2016. Issue 5. P.4-8. DOI: <http://dx.doi.org/10.20535/2410-8286.60757>.
11. Miller A. H. Student assessment in higher education: a handbook for assessing performance. Bradford W. Imrie, Kevin Cox. Routledge, 1998. 282 p.

Grytsyk N. V.

MONITORING OF FOREIGN LANGUAGES TRAINING IN THE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE AS A SUBJECT MATTER

The article is devoted to the theoretical substantiation of the necessity of monitoring the foreign language training of future teachers of non-philological specialties in higher education institutions of Ukraine. Due to the fact that the quality of training of the future teacher is of paramount importance in the context of integration of Ukraine into the European and world community, therefore, acquisition of professionally oriented foreign language communication is an integral component of professional training. The urgency of research into the problem of monitoring foreign language training of future teachers of non-philological specialties in higher education institutions in Ukraine is conditioned by the urgent need to improve the quality of professional training of future specialists and the radical changes that are taking place in society. It is impossible to achieve these goals today without informatization of education, which influences the goals, content, methods, tools, organizational forms of training, and also requires a fundamental modernization of the tools for controlling and assessing the quality of their future teachers. The theoretical analysis of the psychopedagogical literature has revealed that the issue of creating and organizing a system for monitoring foreign language training of non-philological specialty teachers in higher education institutions of Ukraine has not been the subject of study by scientists and needs further study. The article deals with the problem of using innovative technologies of control and assessment of foreign language skills

of future teachers of non-philological specialties in higher education institutions of Ukraine. The introduction of innovative technologies in the educational process in higher education institutions of Ukraine is an important aspect of the modern educational process. The author of the article outlined the prospect of further research, in the analysis of the latest achievements of the world pedagogy on the introduction of innovative means of process control and learning outcomes, forms and role of electronic assessment in the process of foreign language training of future teachers of non-philological specialties in higher education institutions of Ukraine.

Key words: foreign language, monitoring, foreign language training, professionally oriented foreign language communication, teachers of non-philological specialties, institutions of higher education of Ukraine, monitoring of foreign language training of future teachers of non-philological specialties.

Дата надходження статті: «18» квітня 2019 р.

УДК 81'34.111:004

Dzividzinska I. S.*

TEACHING PHONETICS: THE INTRODUCTION OF DIGITAL TECHNOLOGIES INTO CLASSROOMS

The article is devoted to the problems of overcoming difficulties in studying practical phonetics by students-translators of higher education. New living conditions, new requirements for the future specialist, new hiring methods demand new approaches to training modern specialists. Nowadays professionals are striving to master their foreign languages at a level that allows them to solve professional tasks more efficiently. In this regard, modern universities should provide student-translators with language training that meets the requirements of modern economically advanced society. The entry of the world community into the era of information civilization determines the need to overcome communication barriers. In this regard, in the theory and practice of modern education the issue of the formation of professional foreign language communication competence has been highlighted. It is this most important quality of a specialist in the process of professional foreign language communication that provides the full psychological interaction of communication partners.

Computer technology and the creation of integrated materials for teaching English Phonetics have been rapidly advancing over the past decades. Many researchers and practitioners agree that the combination of auditory and visual feedback is effective in teaching sound segmental, supra-segmental and other aspects of pronunciation. Computer programs provide language learners with real-time information about the key acoustic properties of their pronunciation.

It has also been proved that professionally designed computer games make it possible to solve the problem of learning sounds, processions (melodies, intonations, etc.) in the course of studying practical phonetics. Imaginary communication in virtual reality helps to develop the student's imagination, teaches the correct use of terms and forms the correct articulation, emphasis, rhythm and intonation. Quasi-communication in virtual reality then becomes real communication. We hope that such computerized learning in phonetics will become very popular in the near future.

Key words: practical phonetics, articulation of sounds, speech propagation, computer games, auditing work, interactive learning, communication.

Introduction. New living conditions, new requirements for the future specialist, new methods of hiring require a search for new approaches to the preparation of a modern specialist. More and more specialists seek to master a foreign language at a level that allows them to successfully solve professional tasks. In this regard, modern universities are to provide a modern specialist with language training that is adequate to the requirements of a modern economically developed society [2, p. 592].

*© Dzividzinska I. S.